

Vers: *P. Nothomb: Éget emléketek* (Széchenyi I. Gimn.)
VII. A Terror Háza (tárgyak fölismerése írásban)

Megtekintés:
1 perc + leírás (1 p.)
Pontsz.: találatonként 1

Vers: *Tollas T.: Túlélők* (Széchenyi I. Gimn.)
Eredményhirdetés
Énekeljük el a Szózat-ot!

Idő összesen: kb. 100 perc

APRÓ TIBOR
tanár
Általános Iskola
Újkígyós

Kommunikációs helyzetgyakorlat feldolgozása nyolcadik osztályban

I. Szakmai, pedagógiai indokok:

A kommunikációs ismeretanyag az általános és középiskolai magyar nyelv tanításának része. Szükségszerű és hasznos e sajátos, a mindennapi élet rejtelseiben való eligazodást szolgáló tananyag bevezetése, amely módot ad a tanulónak ilyen irányú ösztönös és egyre tudatosodó tapasztalataik – életkoruknak megfelelő – feldolgozására. A kommunikációs témakör feldolgozása révén a tanulókat gyakorlatias módon – a játékoság nyújtotta módszerekkel – megtanítjuk a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszközeinek használatára, csiszoljuk vitakészségüket, biztonságosabbá tesszük fellépésüket, beláttatjuk személyiségük fejlesztésének szükségességét.

A szituációk eljátszása, a megírt és instrukciókkal kísért feladatok rávezetik őket az érthető, világos és célirányos beszéd műfajainak megismerésére, a nem verbális eszközkinálat megfigyelésére, indokolt használatukra. A bemutatott kommunikációs helyzetgyakorlatot számos – mikrogyakorlat, szöveghangosítás, arcjátékos jelenet, versek párbeszédese előadása, stb. – játékforma alkalmazása, írásos készségképzés előzte meg. A játékoság, a vita pszichés szempontból is eredményeket jelent a serdülő, a személyiségükre kíváncsi, társaik és felnőttek világát kémlelő kamaszok nevelésében. Erősíti a projekt az önismeret bővítését, a megalapozott véleménynyilvánítást, de a társas kapcsolatokban észlelhető bizonytalanságokat megszünteti, csökkenti a szorongók félelmét.

Metodikai szempontból célszerű a tanulás törvényszerűségeinek változatos alkalmaztatása, a beavató, a cselekedtető, a felfedeztető elemek játékos (szórakoztató, érdekes, motiváló) alkalmazása. E projekt sikeres tanítása kihat a grammatikai vonatkozású tananyagok, a problémát jelentő helyesírási ismeretek tanításának kedvezőbb fogadtatására, eredményesebbé tételére. Kell-e több ennél?

A következőkben egy a 8. osztály számára összeállított és kipróbált komplex kommunikációs gyakorlatot mutatunk be.

II. Előkompenzálás

A feladatlap

A következő párbeszéd egy tízperces szünetben hangzott el. Ismerkedjete meg a szöveggel, majd válasszatok magatoknak egy társat, akivel előadnátok ezt a jelenetet! (A tanár meghatározott szempont szerint kiválaszt egy párt, akik előadják a jelenetet: a kiválasztás történhet a legtalálób, legszemélyesebb címadás alapján.)

Javasoljatok találó címet e dialógusnak:

- Na, mit fedeztél fel újdonságként? (sejtetve)
- Talán nem Petire és Pankára gondolsz? (gúnyosan)
- Eltaláltad! (elismerve)
- Tehát te is felfigyeltél rájuk? (nyomatékosan)
- Naná, van szemem! (dicsekedve)
- Ezek a szünetekben félrevonulnak, sutyorognak egymással, tekintetüket le sem veszik egymásról... (magyarázva)
- Ez semmi, de Lili... (másra terelné a szót)
- Mit tett megint? (kíváncsiskodva)
- Semmit, ő a régi... (erőt vesz a bírálathoz)
- Mit gondol már megint magáról? (szörnyülködve)
- Ő a világ szépe, beképzelt, szoba sem áll senkivel... (lélegzetvétel nélkül)
- Magával sem! (erősíti az előbbi bírálat)
- De a fiúk között is van ilyen! (célba vesz valakit)
- Lili foltja, Zsolt... (teljes egyetértéssel)
- Az meg fényes elméjével dicsekszik! Azt hiszi magáról, hogy ő találta fel a passzát szelet! (ironikusan)
- Tudálékos... tanuló gép... (megvetően)
- Jaj, de kár, hogy becsöngettek, pedig... (sajnálkozva)

A két barát dialógusának élethű és szórakoztató megjelenítéséhez a zárójelbe tett „rendezői” utasítás segíthet abban, hogy hangotokkal, mozgásokkal, mimikáttal is erősítsétek a szöveg tartalmát.

A megjelenítés előtt beszéljétek meg:

Ki miért adta a javasolt címet?

Mit jelentenek a zárójelbe tett utasítások?

Mit sejtetnek a befejezetlen mondatok?

Van-e olyan kifejezés, amit nem értettetek?

A magyartanár a feldolgozást követően mérlegelje, hogy tanulói milyen szinten képesek e feladatot eredményesen feldolgozni. Ennek megfelelően végeztesse a további feladatokat!

III. Vitassuk meg!

A szórakoztató jelenet előadása számos észrevétel megbeszélésére ad lehetőséget. A látott és hallott párbeszédet a kommunikáció több szempontját figyelembe véve beszélhetjük

meg. (Felhívjuk a tanulók figyelmét, hogy véleményüket indokolják, egymás tapasztalatait is mérlegeljék tömören, lényegre irányulva, fogalmazzák meg mondandójukat.) Tapasztalatunk alapján javasoljuk a következő kérdésköröket érinteni:

A) A szöveg életre keltése hogyan történt?

- Oldottan, felszabadultan, természetesen;
- feszülten, görcsösen, nem beleélve, mesterkélten,
- csak részben adta vissza a szöveg lényegét;
- olykor unalmas, vontatott volt, néha sikeresebb.

B) A szerep szerinti kapcsolatok

- Felvevésed szerint: ismerősök, szoros kapcsolatban lévő osztálytársak vagy egymást meg nem értő társak beszélgettek-e egymással?
- Milyen eszközökkel érzékeltették, erősítették a szereplők a közöttük lévő viszonyt?
- Miként érzékeltették a szereplők e beszédhelyzetben a bizalmas viszonyt: a köztük lévő térközzel, szemmozgással, esetleges érintéssel?
- Mi kötötte össze a beszélőket ebben a helyzetben?
- A hangerő, a hangszín és a beszélők közötti bizalmas viszony milyen mértékben volt összhangban egymással?

C) A verbális eszközök szerepe

- Hangsúly, hangleadás, hangerő milyen módon érvényesült a szöveg előadásában? Mennyire adták vissza a szereplők a rendezői tanácsokat?
- Hol változtatott a felolvasó, ez miért vált szükségessé? Hogy sikerült az újabb megoldás?
- Miként éreztették a hangjukkal a gúnyolódást; az ironikus hangnemnek milyen sajátosságát vettétek észre?
- A megszakításoknak mi a szerepe a dialógusokban?
- A párbeszéd végén a sajnálkozást hogyan éreztették? Te miként szólaltattad volna meg az utolsó mondatot?

D) A kommunikáció nonverbális eszközei

- A gondolatok, a szövegben megbúvó érzelmek kifejezése összhangban volt-e a felolvasásban?
- Hol és miért kellett volna változtatni?
- Elemezzük a szereplők arcjátékát, amikor sejtés, szörnyülködés, nyomatékosítás volt a szándékuk!
(A megvetést tartalmazó mondatot te milyen mimikával kísérted volna?)
- Néhány tagleadást (kéz-karmozgást) is tapasztalhattunk. Milyenek voltak ezek? (Összhangban voltak-e a gesztusok a mondanivalóval? (Te mivel tudtad volna hatásosabban éreztetni a kíváncsiságot, társadra való teljes figyelmet?)

E) Ki milyen egyéb szempont alapján tudná vitánkat gazdagítani?

- (ötletek, észrevételek)
- Véleményeteket konkrét példával fejtsétek ki!
- Néhány jó ötletet a vázlatotokban rögzítsetek!

IV. Utókompenzáció (rögzítés, ellenőrzés)

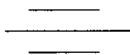
Tetszőlegesen válassz egy önálló vagy csoportosan megvalósítható kommunikációs feladatot!

1. A videomagnóra vett jelenet elemzésére vállalkozó tanulók csoportja (4-5 tanuló) összegzi a kommunikációs eszközök alkalmazott és javasolt módszereit, csoportosítva a módszerek szerepének rögzítésével táblázatos formában.

2. Írj rövid (2-3 perces) hangjátékot! (Az általad elképzelt kommunikációs helyzet szövegkönyvét készítsd el az ehhez kapcsolódó rendezői utasításokkal, a verbális és a nonverbális eszközök megjelölésével!)

3. Válaszd ki a hangjátékhoz a legmegfelelőbb szereplőket; játsszátok e együtt a jelenetet!

4. Saját kommunikációs szokásodat is elemezd tetszőleges helyzetek megválasztásával! Tárgyilagos, tényekkel alátámasztott legyen az elemzésed! Ismertesd osztálytársaiddal ezt, majd beszéljess velük gondolataidról!

DR. H. TÓTH ISTVÁN
egyetemi vendégtanár
Károly Egyetem Filozófiai Fakultása
Prága

Éj – ahogy megfesti egy dal (Elemzés)

Dolgozatomban azokkal gondolkodom együtt, anyanyelv-pedagógiai vélekedéseket szembesítve, akik időnként kíváncsiságból elfordulnak a klasszikus versértelmezési, daltanulási, képelemzési megoldásoktól, és nem szokványos tanítás- és tanulásszervezési megoldásokkal kísérleteznek, mert lelkesednek a váratlanért, az újdonságokért. A szokatlannak látszó tanítás- és tanulásszervező eljárásokkal kísérletezőket bátorítom az alábbiakkal.

Megjelent a Makám együttes „Ákombákom” című tetszetős kiállítású cédéje szellemes rajzokkal, színes, díszes tokban. Dicséretes, hogy a cédé külleméhez illeszkedő, a borító illusztrációival harmonizáló stílusú szöveggyűjteményben adták közre Krulik Zoltán dalverseit. Ennek köszönhetően azok a tanítók (ének- és rajztanárok), akik kedvelik a Makám közvetítette zenei világot, a cédé vizuális és auditív élményeinek hatására, illetőleg a közös éneklések nyomán növendékeiket lelkeségben is gazdagító közelségbe vezethetik az „Ákombákom” teremtette világgal.

Mindenképpen említést érdemel, hogy az együttes olyan zenei stílust képvisel magas színvonalon, nagy közönségikert aratva Magyarországon és külföldön egyaránt, amely zenei és előadói stílus elidegeníthetetlen része a Kelet-Közép-Európában élő népek kultúrájának. A cédének a rendkívül színes hagyományú dallam- és motívumforrásból merített zenei anyaga mindenekelőtt Krulik Zoltánnak köszönhető. A felbúgó gitárok, a perepelocska (Boros Attila, Krulik Zoltán) és a hegedű (Horváth Olga) különös futamai, a változatos hangzású ütőhangszerek (Keönch László), a messzire zengő, feledhetetlen hatású klarinét, furulya, kaval (Eredics